

Д. В. Степовик

Манявський скит

МАНЯВСЬКИЙ СКИТ Повна назва – Маняв. Хресто-Воздвижен. чол. монастир УПЦ КП. У 13 ст. у місцевості побл. сучас. с. Манява (Богородчан. р-ну Івано-Фр. обл.) діяв Хресто-Воздвижен. монастир (відомий також як Полонинський), засн. ченцями Іоаникієм та Пахомієм, які прийшли у Карпати після захоплення 1240 монголо-татарами Києва. За переказами, його неодноразово відвідував князь Данило Галицький. Зруйнований під час чергового набігу монголо-татар. Власне, М. с. засн. 1608 Йовом (Княгиницьким), який був першим намісником. 1620 Константиноп. патріархат надав скиту ставропігію, 1628 Київ. православ. собор – статус протомонастиря Руського, Белз. і Поділ. воєводств (підпорядк. понад 550 монастирів). За митрополита Київського Петра (Могили) М. с. став знач. осередком духов. і культ.-осв. життя, мав велику бібліотеку. Тут проживали до 200 ченців, зокрема 50 ієромонахів і 11 ієродияконів. Монастир. комплекс складала келії та 7 храмів (гол. – Хресто-Воздвижен. собор), обнесені кам'яним муром з 3-ма оборон. вежами. Сформувалися оригін. школи іконопису і партес. співу. М. с. мав великі земел. володіння (у сусід. селах, на Коломийщині та у Молдові), а також значні прибутки від солеваріння, різьбярства, бортництва тощо. Серед православ. християн поширилося повір'я, що навіть найбільший грішник, похов. на його цвинтарі, отримає спасіння (загалом тут знайшли спокій понад 70 тис. осіб). М. с. відвідували гетьмани Б. Хмельницький (1656 виписав охоронну грамоту) та І. Виговський (жертвував великі кошти і похов. тут, могилу втрачено), господарі Молдови і Валахії Є. Могила, В. Лупу, король Речі Посполитої Ян III Собеський, корсун. полковник С. Морозенко (надав гроші на зведення дзвіниці) та ін. 1676 зруйнований турец. військами у ході польс.-турец. війни. 1781 проведено реконструкцію та перебудову монастир. споруд. Закритий 1785 згідно з указом імператора Йосифа II Габсбурґа, зазнав знач. руйнувань. Хресто-Воздвижен. собор перевезений до м. Надвірна (нині Івано-Фр. обл.), де він згорів під час 1-ї світової війни. Його іконостас, написаний 1698–1705 Йовом (Кондзелевичем), нині зберігається у Нац. музеї у Львові. Дзвони, вежовий (пожертвований гетьманом І. Виговським) і стінний годинники передано магістратурі Львова, ризи з парчі, хрести та книги (зокрема велике Євангеліє, окуте сріблом) – Львів. катол. семінарії, ін. майно розпродано. Лише окремі храми з перервами діяли до 1939. Тут побували І. Вагилевич, М. Костомаров, М. Грушевський, І. Франко, Б. Лепкий, І. Нечуй-Левицький, І. Труш та ін. У 1970–80-х рр. комплекс монастир. споруд частково реставровано, 1980 створ.

істор.-архіт. музей. 1993 відновлено період. богослужіння, 1998 відкрито монастир. 2013 митрополит Івано-Франківський і Галицький Іоасаф (Василиків) освятив новозбуд. Спасо-Преображен. храм скиту і відправив у ньому першу Літургію. Щороку 7 липня в скиті відбувається всеукр. проща на вшанування преподоб. св. Йова та Феодосія Манявських, на яку, зазвичай, приїздить патріарх Київський та всієї України-Руси Філарет (Денисенко). 2018 він благословив святкування на честь чудотвор. Маняв. ікони Пресвятої Богородиці у межах Івано-Фр. єпархії.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Мацюк О. Замки і фортеці Західної України. Л., 1997;
2. Степовик Д. В. Великий скит у Маняві в духовному і культурному житті України. Ів.-Ф., 2011;
3. Кугутяк М. Великий Скит у Карпатах. Ів.-Ф., 2013. Т. 1;
4. 2015. Т. 2;
5. 2017. Т. 3.

Бібліографічний опис:

Манявський скит / Д. В. Степовик // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2018. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-65891>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).